

N:o 107.

Af Herr **C. A. Larsson:** *Med förslag till tillägg i Kongl. förordningen angående Allmänna Hypoteksbanken den 26 April 1861.*

Det är en anmärkningsvärd företeelse här i landet, att om en institution i sin begynnelse är aldrig så väl betryggad mot vådor och äfventyr, så urartar den snart nog till motsatsen af hvad den borde vara. Så har det gått med åtskilliga nyttiga inrättningar, ämnade att underlätta affärsrörelsen, och så synes det komma att gå med den eljest så klokt och förståndigt beräknade hypoteksbanksinstitutionen, hvilken snart nog fyller sin tjuguariga tillvaro.

Af den reservation jag bifogat berättelsen om sista statsrevisionen i riksgäldsverket står att inhemta, hurusom denna af staten garanterade penninginstitution börjar urarta från en nyttig amorteringslånebank till en äfventyrlig privatbank. Det af mig i reservationen gjorda sammandrag visar, huru ficklånerörelsen, som 1864 började med 159,000 kronor, oupphörligt stigit, så att densamma under rubriken »lån till enskilde», i slutet af Mars månad förlidet år utgjorde 7,247,900 kronor och, enligt fullt trovärdig uppgift, numera läser uppgå till *tjugo millioner kronor*. Denna sistnämnda stegring läser härleda sig från afslutandet af ett franskt lån under sistlidne September månad på så hårda vilkor, att landets fastighetsegare under de närmaste tre åren måste underkasta sig två procents kapitalrabatt på erhållande amorteringslån, ehuru bankstyrelsen haft tillräckliga medel till parikurs, innan nämnda lån afslutades.

Det är särdeles betecknande att hypoteksbankens obligationer under

en tid, då snart sagdt alla andra värdepapper (utom statens) sakna efterfrågan, kunna vrakas bort till så lågt pris, att jordegarna blifva belastade med kapitalrabatt.

Mången tviflare sätter skarpt i fråga nödvändigheten af en så ofördelaktig låneoperation af en bank, som åtnjuter en nästan obegränsad kredit på såväl den in- som utländska penningemarknaden.

Man kalkulerar att den beslutande delen af hypoteksbanksstyrelsen på sistnämnda låneoperation tillskyndat delegarne en förlust på minst 1,333,333,33 kronor, hvilken förlust hufvudsakligen drabbar de nya låntagare, som hädanefter nödgas anlita banken.

Med anledning häraf och då staten borde ega rätt genom sina revisorer tillse, att icke de till grundfonden lemnade åtta millioner kronor i svenska statsobligationer gå förlorade genom en af en oförsigtig styrelse vidtagen utvidgning af den började ficklånerörelsen, föranlätas jag vördsam samt hemställa, att Riksdagen måtte för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t begära godkännande af följande tillägg till Kongl. Förordningen angående allmänna hypoteksbanken den 26 April 1861, nemligen:

Statens revisorer ega rätt att taga del af allmänna hypoteksbankens räkenskaper och förvaltning samt för Riksdagen anmäla, om någon anledning är att befara, det statens obligationer behöfva användas till gäldande af sådana förluster, som på bankens lånerörelse kunna uppstå.

Tillägg till § 8:

Afslutande af amorteringslån inom eller utom landet, der fråga blir om afdrag för kapitalrabatt hos delegarne, må icke ske utan att Kongl. Maj:t efter hypoteksföreningarnas hörande pröfvat uppläningsåtgärden öfverensstämma med de i denna författning stadgade grunder;

och tillägg till § 16:

Öfver denna hypoteksbankens lånerörelse skall banken månatligen i offentliga tidningarna låta införa

uppgifter, utvisande beloppet af hvad vid näst föregående månads utgång var utlånadt mot olika slags säkerhet.

Såvida det lyckas mig anskaffa det protokoll som inlemnats till Kongl. Finansdepartementet under September månad förlidet år, rörande lån af femtio millioner francs, skall jag häraf lemna del åt det Utskott, som får denna fråga till behandling, samt dervid ytterligare anföra hvad till sakens närmare belysning kan finnas af nöden.

C. A. Larsson,
från Östergötland.

N:o 108.

Af Herr **V. Ekenman:** *Angående underdånig skrifvelse om utarbetande af förslag till författning rörande beskaffenheten af tingshus samt byggnads- och underhållsskyldigheten deraf.*

Oaktadt stadgandet i 26 kap. 4 § Byggningsbalken om tingshus och häradsfängelser tillförene flera gånger varit föremål för Riksdagens pröfning till följd af föreslagna ändringar i skyldigheten att bygga och underhålla dessa hus, och ehuru häradshäktes beskaffenhet är i viss mån lagbestämd, qvarstår ännu af förslagsställarne förbisedt stadgande huru tingshus bör vara beskaffadt. Jag tillåter mig derföre i Kammarens minne återkalla att, enligt nämnda lagparagraf, tingshus skall innehålla en stuga så stor som tarfvas samt två kamrar. Som emellertid med den utveckling vårt rättsväsende numera vunnit behofvet af utrymme i tingshus icke